

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-315М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
з дисципліни

«Психологія управління»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне
управління та адміністрування» спеціальності 281
«Публічне управління та адміністрування»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 1 від 02.09.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Психологія управління» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форм навчання [Електронне видання] / Якубовська С. С. – Рівне : НУВГП, 2021. – 24 с.

Укладач: Якубовська С. С., к.пед.н., доцент кафедри суспільних дисциплін.

Схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін.

Протокол № 1 від 26.08.2021 року.

Відповідальний за випуск: Олексін Ю. П., д.психол.н., професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Керівник освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
к.е.н., доцент

Антонова С. Є.

© Якубовська С. С., 2021
© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Методичні поради для роботи над дисципліною
3. Програма навчальної дисципліни
4. Теми семінарських занять
5. Плани семінарських занять
6. Завдання для самостійної роботи
7. Питання до модульного контролю
8. Рекомендована література
9. Інформаційні ресурси

Вступ

Метою вивчення дисципліни «Психологія управління» є формування у майбутнього фахівця системи загальної психологічної підготовки для вирішення практичних, професійних і наукових завдань, проблем керування діяльністю трудового колективу, забезпечення ефективного досягнення результатів управлінської діяльності.

Завданням навчальної дисципліни є:

- оволодіння методологічними і теоретичними положеннями психології управління;
- вивчення характерних рис управлінської діяльності як специфічного виду людської діяльності;
- формування вмінь і навичок використання психологічних знань про людину для аналізу конкретних ситуацій в управлінській діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- предмет, методи, історію, напрями психології управління;
- психологію особистості службовця;
- психологію особистості керівника (психологічні особливості, авторитет, влада);
- психологічні особливості процесу прийняття керівником рішень;
- психологічні аспекти управлінського спілкування (ділового спілкування керівника);
- психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях;
- психологічні особливості управлінської роботи з колективом;
- роль керівника у процесі формування соціально-психологічного клімату.

• **уміти:**

- діагностувати психологічні стани та почуття власні та підлеглих з метою забезпечення ефективної управлінської діяльності;
- застосовувати соціальні прийоми підвищення ефективності пізнавальних процесів, що супроводжують управлінську діяльність;

– оцінювати за характеристиками психологічних станів та почуттів рівень задоволення умовами, характером та результатами управлінської діяльності.

– встановлювати рівень відповідності індивідуально-типологічних особливостей, рис характеру, інтересів, здібностей, переконань та цінностей наявним умовам управлінської діяльності;

– аналізувати причини конфліктів та обирати стилі поведінки в конфліктних ситуаціях;

– визначати психологічний клімат в організації для сприяння позитивного психологічного клімату в організації;

– удосконалювати навички управлінського спілкування.

• **володіти такими компетенціями, як:**

— здатність бути критичним і самокритичним;

— здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

— здатність працювати в команді;

— здатність планувати та управляти часом;

— вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

— навички міжособистісної взаємодії;

— здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності);

— здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів;

— здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки;

— здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

• **демонструвати такі програмні результати навчання:**

— використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;

— застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою;

- розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування;
- уміти коригувати діяльність у випадку зміни вихідних умов.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка фіксованих виступів, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи психології управління	2
2.	Шляхи формування авторитету керівника	2
3.	Концепції стилів керівництва: психологічний аспект	2
4.	Психологічні особливості організації і контролю прийняття рішень	2
5.	Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління	2
6.	Основні стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях	2
7.	Формування соціально-психологічного клімату колективу	2
	Разом	14

4. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Методи психології управління

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* предмет і завдання, етапи розвитку психології управління як науки, наукові школи (напрямки) сучасної психології управління, основні категорії психології управління, методи психології управління

вміти здійснювати порівняльний аналіз теорій сучасної психології управління, обґрунтовувати доцільність використання методів досліджень.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Предмет, історія, напрями, методи психології управління».

План

1. Психологічні методи вивчення особистості в системі управління.
2. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.
3. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень.

Основні поняття: предмет, історія, напрями, методи, функції, принципи психології управління психологія

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення психології управління як галузі психологічної науки.
2. Назвіть етапи розвитку психології управління.
3. Назвіть наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання психології управління.
4. Охарактеризуйте структуру, функції та основні категорії психології управління.
5. Охарактеризуйте зв'язок психології управління з іншими науками. Назвіть галузі психології управління.
6. Охарактеризуйте методологічні засади психології управління.
7. Назвіть та охарактеризуйте методи психології управління.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83
5. Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: Шляхи формування авторитету керівника

Вид заняття: семінар-диспут

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні психологічні категорії керівництва
вміти визначати рівень здібностей до управлінської діяльності, професійно-ділових, морально-комунікативних, адміністративно-упорядницьких якостей керівника

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологічні особливості, авторитет та влада керівника**».

План

1. Основні характеристики авторитету керівника.
2. Формування авторитету керівника.

3. Шляхи розвитку особистості керівника і підлеглого.

Основні поняття: вплив, влада, лідерство, авторитет, стиль керівництва.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні психологічні категорії керівництва.
2. Назвіть та охарактеризуйте теорії лідерства (керівництва). Проаналізуйте психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва.
3. Назвіть та охарактеризуйте типи керівників.
4. Охарактеризуйте владу як важливий чинник впливу керівника на підлеглих.
5. Які психологічні особливості форм влади?
6. Проаналізуйте структуру та основні психологічні характеристики авторитету.
7. Які є види псевдавторитетів та причини їх виникнення?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка,

- П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83
  5. Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Семінарське заняття № 3

Тема: Концепції стилів керівництва: психологічний аспект

Вид заняття: семінар-диспут

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні психологічні категорії керівництва
вміти визначати рівень здібностей до управлінської діяльності, професійно-ділових, морально-комунікативних, адміністративно-упорядницьких якостей керівника

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологічні особливості, авторитет та влада керівника**».

План

1. Психологічні особливості традиційної концепції стилю керівництва
2. Психологічні особливості сучасних (новаторських) концепцій стилю керівництва
3. Психологічні особливості індивідуального стилю керівництва

Основні поняття: вплив, влада, лідерство, авторитет, стиль керівництва.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Охарактеризуйте основні психологічні категорії керівництва.
2. Назвіть та охарактеризуйте теорії лідерства (керівництва). Проаналізуйте психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва.
3. Назвіть та охарактеризуйте типи керівників.
4. Охарактеризуйте владу як важливий чинник впливу керівника на підлеглих.
5. Які психологічні особливості форми влади?
6. Проаналізуйте структуру та основні психологічні характеристики авторитету.
7. Які є види псевдоавторитетів та причини їх виникнення?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83

5. Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Семінарське заняття № 4

Тема: Психологічні особливості організації і контролю прийняття рішень

Вид заняття: семінар-доповідь

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* поняття «управлінське рішення», форми прийняття управлінського рішення, методи прийняття управлінського рішення

вміти використовувати форми і методи прийняття управлінського рішення відповідно до виробничої ситуації, дотримуватися етики прийняття управлінських рішень

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологічні особливості процесу прийняття керівником рішень**»

План

1. Поняття «управлінське рішення». Стадії розробки і прийняття управлінських рішень.
2. Підготовка і ухвалення управлінського рішення.
3. Делегування повноважень.
4. Розпорядження керівника як форма управлінської дії.
5. Функція контролю в управлінні.

Основні поняття: управлінське рішення, організація і контроль прийняття рішення.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте поняття «управлінське рішення».
2. Назвіть стадії розробки і прийняття управлінських рішень
3. Охарактеризуйте класифікацію і види управлінських рішень, їх психологічні особливості.
4. Охарактеризуйте психологічний аспект форм і методів прийняття рішень.
5. Проаналізуйте організацію та контроль виконання рішень в психологічному вимірі.
6. Які складові творчого процесу прийняття рішень?
7. Які існують правила етики у прийнятті рішень?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83
Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Семінарське заняття № 5

Тема: Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління

Вид заняття: семінар - практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління;

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Психологія ділового спілкування керівника**»

План

1. Основні форми ділового спілкування в психології управління.
2. Монологічні форми ділового спілкування в психології управління.
3. Діалогічні форми ділового спілкування в психології управління.
4. Основні стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління.

Основні поняття: монологічні, діалогічні, моно-діалогічні форми, стратегії, тактики ділового спілкування в психології управління.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте поняття «спілкування», «ділове спілкування».
2. Охарактеризуйте функції управлінського спілкування.
3. Проаналізуйте складові комунікативних здібностей.
4. Які є рольові поведінки в діловому спілкуванні?
5. Назвіть та охарактеризуйте стилі управлінського спілкування.
6. Яка роль засобів спілкування?
7. Назвіть та проаналізуйте основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування.
8. Які закономірності успішного ділового спілкування?
9. Назвіть правила етикету ділової людини.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83
Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Семінарське заняття № 6

Тема: Основні стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження,

самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* шляхи розв'язання конфліктних ситуацій, стилі поведінки керівника в конфліктах, зміст стратегій відновлення стосунків;

вміти застосовувати стратегії відновлення стосунків, стилі поведінки в конфлікті відповідно до ситуації, що склалася.

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми **«Психологічні основи поведінки керівника в конфліктних ситуаціях»**

План

1. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в організації.
2. Стилi поведінки керівника в конфліктних ситуаціях
3. Стратегії відновлення стосунків.

Основні поняття: конфлікт, стилі поведінки в конфлікті, тактики розв'язання конфліктів, стратегії відновлення стосунків.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Назвіть основні категорії конфлікту.
2. Проаналізуйте структуру конфлікту.
3. Охарактеризуйте динаміку конфлікту.
4. Які функції конфлікту?
5. Назвіть та охарактеризуйте види конфліктів в організаціях та у сфері управління.

6. Назвіть та проаналізуйте причини ділових і міжособистісних конфліктів.
7. Які шляхи розв'язання конфліктних ситуацій?
8. Назвіть прояви та ознаки конфліктних ситуацій в колективі.
9. Охарактеризуйте стилі поведінки в конфліктних ситуаціях.
10. Охарактеризуйте тактики розв'язання конфлікту.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83
5. Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Семінарське заняття № 7

Тема: Формування соціально-психологічного клімату колективу

Вид заняття: семінар-повідомлення

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* визначення понять: психологічна сумісність, психологічний клімат, ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «**Керівник у процесі формування соціально-психологічного клімату**»

План

1. Психологічний клімат, його оцінка та формування.
2. Особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату в організації.
3. Корпоративна культура в організації.

Основні поняття: психологічна сумісність, згуртованість, психологічний клімат, ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте сутність соціально-психологічного клімату в колективі.
2. Охарактеризуйте типи взаємин, які можуть переважати у формуванні мікроклімату.
3. Як підвищення ефективності вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин впливають на психологічний клімат в колективі. Які установки для його покращення Ви використаєте?
4. Які особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату?
5. Які чинники сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. С. 9–103 (Альма-матер).
3. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. С.53–61.
4. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. С. 10–83
Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зв'язок психології управління з іншими науками, галузі психології управління	7
2.	Теорії розвитку особистості. Шляхи формування і розвитку особистості службовця	7
3.	Теорії лідерства (керівництва).	7
4.	Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в управлінні	7
5.	Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі	7
6.	Психологія організації в управлінні	7
7.	Психологічні особливості колективної діяльності в організації	6
8.	Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі	6
9.	Ортобіоз керівника	6
	Разом	60

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни „Психологія управління” є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Психологічний портрет майбутнього фахівця.
3. Презентація наукового фільму.
4. Презентація першоджерел.
5. Презентація наукової статті.
6. Написання наукової статті для публікації.
7. Підготовка виступу на студентську конференцію.
8. Участь в олімпіаді з психології управління.

6. Питання до підсумкового контролю з дисципліни «Психологія управління»

1. Психологія управління як галузь психологічної науки.
2. Історія, наукові напрями, предмет, об'єкт, завдання психології управління, її сучасний стан розвитку.
3. Структура, функції та основні категорії психології управління.
4. Зв'язок психології управління з іншими науками, галузі психології управління.
5. Методологічні засади психології управління.
6. Методи психології управління.
7. Поняття про особистість.
8. Структура особистості службовця. Спрямованість особистості.
9. Загальнолюдські властивості.
10. Індивідуально-психологічні риси особистості службовця.
11. Шляхи формування і розвитку особистості службовця.
12. Поняття керівництво. Основні психологічні категорії керівництва.

13. Теорії лідерства (керівництва). Психологічні критерії здатності до лідерства і керівництва. Типи керівників.
14. Влада і авторитет – важливі чинники впливу керівника на підлеглих. Психологічні особливості форм влади.
15. Авторитет керівника. Структура та основні психологічні характеристики авторитету. Псевдоавторитети, їх види і причини виникнення.
16. Поняття «управлінське рішення». Класифікація і види управлінських рішень, їх психологічні особливості.
17. Психологічний аспект форм і методів прийняття рішень.
18. Організація та контроль виконання рішень в психологічному вимірі.
19. Творчий характер процесу прийняття рішень.
20. Етичність у прийнятті рішень.
21. Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Функції спілкування.
22. Види, рольова поведінка, стилі спілкування.
23. Засоби спілкування.
24. Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування
25. Закономірності успішного спілкування. Етикет ділової людини.
26. Поняття про конфлікт. Структура конфлікту. Динаміка конфлікту.
27. Функції та типологія конфліктів. Конфлікти в організаціях та у сфері управління. Причини службових конфліктів.
28. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій в колективі. Основні тактики та стилі поведінки керівника в конфліктних ситуаціях.
29. Відновлення стосунків. Коригування ставлення.
30. Психологія організації в управлінні. Соціально-психологічні функції організації.
31. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації.
32. Психологічні особливості колективної діяльності в організації.
33. Класифікація і види колективів. Шляхи формування колективу.

34. Психологія відповідальності в організації
35. Сутність соціально-психологічного клімату в колективі.
36. Підвищення ефективності вертикальних і горизонтальних службових взаємовідносин як умова сприятливого психологічного клімату.
37. Особливості й ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату.
38. Чинники, що сприяють формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі.
39. Ортобіоз керівника.

7. Рекомендована література

Базова

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2005. 120 с.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник. К. : Академвидав, 2003. 568 с. (Альма-матер).
3. Якубовська С. С. Психологія управління : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 360 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: Пер. з нім. / Худож. Герман і Катаріна фон Заальфельд; Наук. ред. пер. В. О. Васютинський. К. : Знання-Прес, 2007. 510 с. : іл.
2. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). К., 1994
3. Закон України „Про освіту” (від 23 березня 1996 р.); доповнення та зміни до Закон України “Про вищу освіту” (від 17 січня 2002 р.).
4. Ложкін Г. В., Пов’якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навчальний посібник. К. : ВД «Професіонал», 2006. 416 с.
5. М’ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. посіб. 3-тє вид., випр. К. : Вища шк., 2004. 487 с.
6. Максименко С. Д. Загальна психологія : навчальний посібник / Видання друге, перероблене та доповнене. К. : «Центр навчальної літератури», 2004. 272 с.
7. Мельник Л. П. Психологія управління : курс лекцій / 2-ге вид.,

- стереотип. К. : МАУП, 2002. 176 с.
8. Менегетти Антонио. Психология лидера / Пер. с итальянского Славянской ассоциации Онтопсихологии. Изд. 30-е, исправленное и дополненное. М. : ННБФ «Онтопсихология», 2001. 208 с.
  9. Павелків Р. В. Загальна психологія : підручник. К., 2004. 506 с.
  10. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. 560 с.
  11. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Психологія та педагогіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. К.: Міленіум, 2005. 520 с.
  12. Стейн Стівен Дж., Бук Говард І. Переваги EQ: Емоційний інтелект та ваші успіхи / Пер. з англ./ Дж. Стейн Стівен, І. Бук Говард. Днепропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. 384 с.
  13. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підручник / М. М. Філоненко. К. : Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
  14. Цимбалюк І. М. Психологія управління : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. 624 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В. М. Захарченко та ін. За ред. В. Г. Кременя. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с. ISBN 978-966-2432-220.
2. <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glosariy.pdf>.
3. Національна бібліотека ім. В. І. Вернацького. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)
5. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>
6. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
7. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.libr.rv.ua/>
8. Психологічний сайт. URL: <http://psy.piter.com/>
9. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: <http://www.cbc.rv.ua/>